

LBRIS

We know
books

**Arhimandrit
TEOFIL PĂRĂIAN**

**Din vistieria
inimii mele**

Apare cu binecuvântarea
ÎPS Dr. LAURENȚIU STREZA,
Arhiepiscopul Sibiului și Mitropolitul Ardealului

**EDITURA ANDREIANA
Sibiu, 2025**

ISBN 978-606-989-188-9

CUPRINS

Cuvânt de binecuvântare. „Din vistieria cea bună a inimii sale” (Lc 6, 45) (ÎPS Dr. Laurențiu Streza, Arhiepiscopul Sibiului și Mitropolitul Ardealului)	5
Părintele Teofil, iubitorul de Dumnezeu (Pr. Drd. Dănuț-Gheorghe Benga)	7
Către cititorii mei	31
Psalmul 22	33
Psalmul 102	37
Dragostea este născută de nepătimire	41
Fericiți cei curați cu inima	46
Sus să avem inimile	49
Să mulțumim Domnului	52
Pomenirea Sfântului Macarie	57
Să tacă tot trupul omenesc	63
Cuvinte de la Athos	71
Vuietul Duhului	77
Icoana Maicii Domnului nefăcută de mână omenească	81
Hristos în mijlocul nostru	87

Maica Domnului – ocrotitoarea noastră	94
Ortodocși și catolici	103
Intrarea în Biserică a Maicii Domnului	111
Pilda fiului risipitor	118
Înfrișata Judecată	125
Femeia păcătoasă	135
Despre mănăstire și călugări	141
Cinstitorii Maicii Domnului	156
Pace, bucurie și binecuvântare	166
Despre deplinătate	177
Pilda cu bogatul care i-a rodit țarina cu belșug	188
Comorile credinței	194
Sfinții Trei Ierarhi	213
Întâmpinarea Domnului	219
Cuvânt la înmormântare	227
Biserica și lumea	232
Despre iubire	241

duhovnicești spre a fi sprijin celor credincioși pe calea mântuirii.

Volumul de față – intitulat sugestiv de către Părintele: „*Din vistieria inimii mele*” – stă mărturie a dragostei și râvnei sale de a îndemna pe om la o mai adâncă lucrare duhovnicească, prin curățirea de patimi, prin post și rugăciune, prin împărtășirea de cuvântul Sfintei Scripturi și de tainele Bisericii, prin ferirea de cele rele și plinirea celor bune.

Având nădejdea că fiecare dintre cuvântările cuprinse în această carte va aduce mult folos sufletului, binecuvântăm apariția acesteia, precum și pe cei care se vor bucura de acest dar pe care Părintele Teofil Părăian ni l-a lăsat pentru a-l așeza în vistieria inimilor noastre.

**ÎPS Dr. LAURENȚIU STREZA,
Arhiepiscopul Sibiului și
Mitropolitul Ardealului**

PĂRINTELE TEOFIL, IUBITORUL DE DUMNEZEU

Pr. Drd. Dănuț-Gheorghe BENGA

Anul 2025, un an cu conotații jubiliare pentru Biserica Ortodoxă Română, care aniversează 140 de ani de la recunoașterea autocefaliei sale (25 aprilie 1885) de către Patriarhia Ecumenică a Constantinopolului și 100 de ani de la ridicarea sa la rangul de Patriarhie (4 februarie 1925), a fost proclamat în Patriarhia Română de către Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române ca „Anul comemorativ al duhovnicilor și mărturisitorilor ortodocși români din secolul al XX-lea”¹.

Aceste două mari evenimente din istoria Bisericii Ortodoxe Române și proclamarea anului 2025 ca „Anul comemorativ al duhovnicilor și mărturisitorilor ortodocși români ai secolului al XX-lea” ne trezesc în suflet o gamă de sentimente de prețuire, în primul rând, dar mai ales de recunoștință față de toți aceia care au făcut posibilă Autocefalia Bisericii

¹ Alexandru Boboc, *Actul de proclamare a Anului omagial și comemorativ 2025*, publicat la 1.1.2025 de către Agenția de știri Basilica.ro.

Ortodoxe Rămâne în urmă cu 140 de ani (25 aprilie 1885) și, 40 de ani mai târziu, față de cei care au trudit pentru obținerea rangului de Patriarhie pentru această Biserică ce s-a clădit pe jertfe. Pe de altă parte, îi comemorăm cu recunoștință și îi promovăm pe marii duhovnici și mărturisitori ortodocși români ai secolului al XX-lea, care au ținut trează conștiința ortodoxă a acestui neam.

Din fericire, mai trăiesc și azi printre noi ucenici ai acestor mari duhovnici ai Bisericii noastre străbune, trăitori și mărturisitori ai secolului al XX-lea, care ar putea da mărturie despre cei de la care au primit lumina credinței fie în scaunul spovedaniei, fie rostită de la amvon, prin predici sau cateheze, fie la conferințe, fie prin cărți sau reviste teologice, fie la catedra universitară, fie prin mănăstiri și schituri, fie prin pustii sau crăpăturile pământului, fie în lagărele comuniste etc.

Din marea pleiadă de duhovnici, trăitori și mărturisitori ai secolului al XX-lea, din Biserica noastră străbună am ales să scriu câteva gânduri despre un Părinte drag, care a schimbat destinele multor oameni, Părintele Teofil Părăian, Părintele „fără lumină, dar luminat”² de la Mănăstirea Sâmbăta de Sus, cel care s-a identificat cu această mănăstire³ ctitorită de

² Așa l-a numit Mitropolitul Nicolae Colan.

³ „Nu pot să mulțumesc lui Dumnezeu cât de bine mă simt acolo (la mănăstirea Sâmbăta, n.n.), unde m-a așezat Dumnezeu. Câteodată îmi vine să cred că m-a luat cineva pe sus de aici (Topârcea, satul natal, n.n.) și m-a dus acolo, la mănăstire, și m-a împlântat, și a zis: «Să știi că aicea ți-i locul...»” (Arhimandritul

Sfântul Martir Constantin Brâncoveanu la sfârșitul secolului al XVII-lea, distrusă după aproximativ o jumătate de veac de existență de tunurile generalului Bukow, rectitorită în parte, aproape după două secole, de către Mitropolitul Nicolae Bălan, în perioada interbelică, și, apoi, în anii `80, `90 ai secolului trecut, de către Mitropolitul Antonie Plămădeală, care i-a dat frumusețea și strălucirea ce o face să concureze cu mănăstirea Hurezu, ctitoria de suflet a aceluiași Sfânt Martir.

În toamna anului 1986 am vizitat pentru prima dată Mănăstirea Sâmbăta de Sus și am avut ocazia să-l întâlnesc pentru prima dată pe Părintele Teofil, iubitorul de Dumnezeu, pe aleea ce lega biserica, ctitoria Sfântului Martir Constantin Brâncoveanu (pictată în anul 1697), de vechea stăreție ctitorită de mitropolitul Nicolae Bălan, pe când stareț era părintele Arsenie Boca. Nu știam nimic atunci despre Părintele Teofil, cel care m-a luat de brațe – de parcă mă cunoștea de când e lumea – și, mergând braț la braț spre stăreție și povestind pe drum, m-am trezit în holul stăreției și apoi în chilia sa. Ne-am oprit pentru câteva clipe în holul stăreției și mi-a prezentat o icoană pictată de Părintele Arsenie Boca, icoana Adormirii Maicii Domnului, apoi mi-a arătat ușa chiliei Părintelui Serafim Popescu. La mijloc era chilia Părintelui Veniamin Tohăneanu, starețul mănăstirii de atunci, după care am intrat în chilia

Părintelui Teofil. Am stat câteva ore, așa mi-a zis tata, dar eu am crezut că am stat câteva minute. Nu m-aș mai fi dat dus. Mi-a spus cum să citesc Sfânta Scriptură, deși atunci nu aveam Biblia, și mi-a vorbit despre programul de viață: să încep și să sfârșesc ziua cu Dumnezeu; să citesc două capitole din Noul Testament; să merg duminica la Sfânta Liturghie; să fiu om cumsecade și să țin posturile rânduite de Biserică. De fapt, aveam să constat mai târziu că acestea erau punctele principale din „Programul” Părintelui Teofil, pe care-l recomanda mirenilor. La plecare m-a îmbrățișat prelung, așa cum o făcea cu toți cei care îi călcau pragul chiliei părintelui. Un an mai târziu am primit Sfânta Scriptură, Biblia, o carte foarte rară în vremurile acelea (anii '80), de la un părinte din Cluj-Napoca. După ce am primit Sfânta Scriptură m-am ținut de rânduiala citirii Sfintei Scripturi pe care mi-o pusese la inimă părintele Teofil cu un an mai devreme. Mi-a fost de mare folos această rânduială pentru tot restul vieții mele și pe care am transmis-o mai departe fiilor duhovnicești mai râvnitori, ca program de viață și mod de împărtășire din cuvântul lui Dumnezeu. Așa a început întâlnirea mea cu Părintele Teofil⁴, iubitorul de Dumnezeu, iubitorul de oameni și Părintele bucuriei. Nu ne-am mai văzut câțiva ani. După ce am intrat la Facultatea de Teologie (în anul 1990) am reluat legătura cu Părintele Teofil, care a venit la Sibiu să țină o conferință, și mare mi-a fost

⁴ Cuvântul Teofil vine din limba greacă, compus din două cuvinte – Θεός = Dumnezeu, și φίλος = iubit, iubitor –, și s-ar traduce: iubit/iubitor de Dumnezeu.

surpriza că m-a recunoscut. Mare mi-a fost bucuria reîntâlnirii cu Părintele Teofil. Între timp am aflat mai multe despre Părintele Teofil de la Sâmbăta de Sus din cartea „Convorbiri duhovnicești”, scrisă de părintele Ioanichie Bălan⁵, un alt mare părinte duhovnicesc al secolului al XX-lea și mare cărturar, în scurta sa prezentare pe care i-o face părintelui Teofil, carte pe care o cumpărasem de la mănăstirea Bistrița de Neamț într-un pelerinaj pe care-l făcusem pe la mănăstirile din Moldova.

Iubitorul de Dumnezeu, după cum îi spune și numele, Părintele Teofil de la Sâmbăta de Sus⁶, s-a născut într-un sat din județul Sibiu, satul Topârcea, situat la aproximativ 25 km de Sibiu, dincolo de Ocna Sibiului, din părinții Ioan și Elisabeta, oameni plugari (cum îi plăcea părintelui să spună: „care se rugau, care posteau, care știau de biserică, știau de

⁵ A trăit între anii 1930-2007, fiind cunoscut ca un mare duhovnic și mare cărturar. În anul 1953 a fost tuns în monahism la mănăstire Sihăstria – Neamț, îndeplinind mai multe ascultări. În anul 1970 se nevoiește în mănăstirea Bistrița, de lângă Piatra Neamț, ctitoria Domnitorului Alexandru cel Bun (1400-1432), își desăvârșește studiile la Facultatea din București, după care își începe activitatea publicistică, pe când era ieromonah, cu lucrarea „Patericul Românesc”, în anul 1980, reeditată în 1990, apoi „Vetre de sihăstrie românească”, în anul 1981, publicată într-un tiraj restrâns la Institutul Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, și reeditată în 2001, „Convorbiri duhovnicești”, vol. I și II. A scris mai multe cărți, aproximativ 21 de titluri, printre ele și o carte de poezii „Versuri duhovnicești”, Editura Mănăstirii Sihăstria, 2006.

⁶ Cf. *Autobiografie*, în broșura Arhimandrit Teofil Părăian, *Omul Împărăției lui Dumnezeu*, Asociația Studenților Creștini Ortodocși Români, Timișoara, 1999, pp. 31-32.

sărbători, de duminici”⁷, care știau de Dumnezeu), în anul 1929, 3 martie, fiind cel mai mare dintre cei patru frați⁸. La nașterea sa a primit numele Ioan, ca și tatăl său, și a „intrat în viața conștientă fără vedere”⁹, un handicap de care nu s-a plâns nicio dată. Cu toate acestea, „**viața i-a fost lumină**”¹⁰, **pentru că s-a întemeiat pe credință**, primită în casa părintească de la bunicul, care-și spunea „rugăciunile înainte de a se așeza la culcare”, de la mama, care-i puneă la rugăciune seara și care îi „gătea” duminica să meargă la biserică cu mama tână¹¹, pe care a cultivat-o și a împărtășit-o oamenilor cu multă bucurie, **și pe cultura** pe care a dobândit-o prin multă muncă, urmând cursurile unei școli speciale de nevăzători din Cluj-Napoca,

⁷ Dr. Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, *Cine sunt eu? Ce spun eu despre mine*, interviu cu: Arhim. Teofil Părăian, Mănăstirea Sâmbăta de Sus, Sibiu, 2003, p. 53. Cf. Arhimandritul Teofil Părăian, *Gândiți frumos – cuvântări la ocazii speciale*, Editura Teognost, Cluj-Napoca, 2006, pp. 279-289 („Topârcea, locul de unde am pornit”).

⁸ Mai multe detalii despre viața Părintelui Teofil se pot găsi în: Dr. Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, *Cine sunt eu? Ce spun eu despre mine; Părintele Teofil cel din inima mea*, interviuri realizate de Părintele Sabin Vodă, Editura Reîntregirea, Alba Iulia, 2024, și Didactica Publishing House, București, 2024, ș.a.

⁹ Dr. Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, *Cine sunt eu?...*, p. 12.

¹⁰ Părintele Sabin Vodă, *Părintele Teofil cel...*, p. 8.

¹¹ Cf. Dr. Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, *Cine sunt eu?...*, pp. 53-56.

între anii 1935-1940¹², reluând, doi ani mai târziu (1942), cursurile școlare pentru nevăzători, de data aceasta la Timișoara, pentru un an de zile, ca apoi să se înscrie la un Liceu de văzători din Timișoara, „ca elev particular”¹³, în anii 1943-1948 continuând cu Institutul Teologic de la Sibiu, mai apoi toată viața sa fiind marcată de truda neconținută de a dobândi o cultură cât mai vastă.

La vârsta de 13 ani, părintele Teofil a mers prima dată la mănăstirea Sâmbăta de Sus și a vorbit cu părintele Arsenie Boca, iar părintele a vorbit cu dânsul „ca cu un om mare și mi-a spus cum să zic «rugăciunea de toată vremea»¹⁴, «rugăciunea cu care se mântuiește călugărul», rugăciunea lui Iisus”. I-a spus să zică mereu rugăciunea „*Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine, păcătosul*”, să o zică „cu gândul și să o lege de respirație”. Între respirație și expirație să zică „Doamne” și, odată cu inspirația, să spună „Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu”, iar pe expirație să spună „miluiește-mă pe mine păcătosul”¹⁵. Această rugăciune, spune părintele Teofil, i-a fost de mare folos, mai cu seamă în timpul cât a urmat cursurile

¹² În anul 1940, copilul Ioan Părăian, în vârstă de numai 11 ani, a fost nevoit să întrerupă cursurile și să se întoarcă acasă, la Topârcea, pentru că partea de Nord a Transilvaniei a fost ocupată în urma Dictatului de la Viena, inclusiv Cluj-Napoca.

¹³ Dr. Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, *Cine sunt eu?...*, p. 20.

¹⁴ *Ibidem*, p. 39.

¹⁵ *Ibidem*, p. 39.

de la Colegiul „Diaconovici”¹⁶ din Timișoară, făcând astfel un „fel de pravilă”. În drumul său spre școală, de la internat la Colegiu, spunea rugăciunea „Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine păcătosul”, așa cum l-a învățat părintele Arsenie. Așadar, copilul Ioan a plecat la Timișoară, dar și în viață, cu această îndrumare a părintelui Arsenie și cu îndemnul mamei sale, care-i spunea atunci când pleca la școală: „nu-ți uita de Dumnezeu, nu-ți uita de rugăciune”. Această rugăciune, mărturisește părintele Teofil mitropolitului Antonie în cartea *Cine sunt eu? Ce spun eu despre mine, avea să-i aducă*, pe când era la Timișoara și nu numai, „multe bucurii în suflet, încât îmi era frică să nu-mi crape inima. Ziceam: Doamne, nu pot suporta mai mult, nu pot. Asta este ultima posibilitate de bucurie pe care o pot suporta. Să nu-mi dea Dumnezeu mai mult. Și asta ținea cât ținea, și iarăși veneau furtunile și iarăși veneau bucuriile”¹⁷.

La Timișoara, în anul 1942, a început să citească Noul Testament, pe care l-a găsit tipărit în Braille. Astfel că până ce a intrat la Teologie, în anul 1948,

¹⁶ Ieromonah Serafim Gheorghe Pătrunjel, „Părintele Teofil Duhovnicul”, în Arhim. Teofil Părăian, *Gânduri bune pentru gânduri bune*, Editura Mitropolia Banatului, Timișoara, 1997, pp. 7-15. În mapa realizată de Mănăstirea Oașa în colaborare cu Mănăstirea Brâncoveanu „Părintele Teofil – omul bucuriei”, Ed. Teognost, se spune că părintele Teofil a urmat „cursurile liceului teoretic „Constantin Diaconovici Loga (C.D. Loga) pentru văzători”.

¹⁷ Dr. Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, *Cine sunt eu?...*, p. 42.

știa toate cărțile Noului Testament, câte capitole are fiecare carte etc. Pe când era la Timișoara mergea din când în când la o mănăstire din apropiere, la mănăstirea Timișeni, unde l-a cunoscut pe Părintele Iustinian Dalea și, așa, încet, încet s-a născut în inima sa și mai mult dorul de preoție, dorul de Dumnezeu.

Tânărul Ioan își continuă studiile la Institutul Teologic din Sibiu, pe care le-a absolvit în anul 1952, susținând teza de licență cu titlul „Soteriologia Noului Testament”¹⁸, avându-l ca îndrumător pe părintele profesor Grigorie Marcu.

Intrarea sa în monahism

La 1 aprilie 1953 s-a așezat pentru totdeauna la mănăstirea Sâmbăta de Sus, „nu din constrângere, ci din convingere”¹⁹, și „a fost foarte bine”, zicea de multe ori părintele Teofil. Un gând care se înfiripase în inima copilului Ioan atunci când avea doar 13 ani și jumătate l-a făcut să vină la mănăstirea Sâmbăta pentru a rămâne, dar nu a fost așa, pentru că împrejurările nu l-au favorizat. Pe de o parte, era un copil, pe de altă parte, pentru că avea o situație specială, nu vedea, dar și pentru că Mitropolitului Nicolae Bălan avea în gând și-și dorea să facă din mănăstirea Sâmbăta de Sus o mănăstire de intelectuali, să aducă absolvenți de teologie, în special, dorință care nu a reușit întru

¹⁸ *Ibidem*, p. 31.

¹⁹ *Ibidem*, p. 33.